

KESKKONNAAMET

Ants Animägi
Riigimetsa Majandamise Keskus
ants.animagi@rmk.ee

Teie 10.10.2022

Meie 09.11.2022 nr 7-9/22/19830-2

Võnnusaare kraavi puhastamisest

Olete pöördunud Keskkonnaameti poole saamaks seisukohta Silma looduskaitseala 17 maaüksusel¹ paikneva kraavi setetest puhastamise osas. Selgitate, et setetest puhastatav kraav saaks alguse rajatava Võnnusaare harutee II ümberpööramiseksotsa otsast suundudes põhja-lõuna suunaliselt ca 500 m ja keerates siis ca 300 m edelasse.

Kõnealune kraav paikneb Silma looduskaitsealal Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndis², mis ühtlasi kuulub Natura 2000 alade võrgustikku Väinamere linnu- ja loodusala³. Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on vee-, ranna-, niidu-, soo- ja metsakoosluste säilitamine või taastamine, looduse mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse. Looduskaitseala kõnealusel osal ja selle ümbruses on inventeeritud kaitseala ja loodusala kaitse-eesmärgiks seatud elupaigatüüp rannaniidud (kood 1630*).

Ehitisregistris andmed kraavi kohta puuduvad. Maa-ameti kaardirakenduse põhikaardil kõnealust kraavi enam olemasolevaks märgitud ei ole. Sama rakenduse ajaloolistele kaartidele ja reljeefikaartidele tuginedes saab näha, et maaüksusel on kraav küll olemas olnud, kuid see ei ulatu mereni (lõpeb poole rannaniidu peal). Ka looduses ei ole kraavi jätkumine mereni tuvastatav. Olemasolevas osas on tegemist madala kraavitusega.

Silma looduskaitsealal 17 maaüksusel on pooleli juurdepääsuteede (Võnnusaare haruteed) rajamine. Keskkonnaamet on teede rajamise osas andud varasemalt oma seisukohad ja nõusoleku⁴, täiendavate kraavide rajamist projekt ei käsitlenud. Teede rajamise eesmärgiks oli luua juurdepääsuvõimalused hooldatavatele aladele. Rajatav Võnnusaare harutee II lõppeb rannaniidu servaalal, mis sõltuvalt aastaegadest ja ilmastikuoludest on liigniiske.

Rannaniidud on olulised elupaigad ja kasvukohad paljudele kaitsealustele taime- ja loomaliikidele. Need liigid vajavad avatud elupaika, niisket pinnast ja madalat vaba vett. Rannaniitude hoolduskava kohaselt on rannaniit oma olemuselt märgala ning selle looduslik reljeef võimaldab paljude madalate väikeveekogude teket. Sellised madalaveelised lombid ja üleujutusosalad on olulised kahepaiksetele kudemiseks ja kurvitsatele toitumiseks. Nii niidukahlajate kui kahepaiksete jaoks on märgus kõige olulisemaks elupaiga tunnuseks rannaniidul. Märgadel aladel on niidukahlajate pesitsustihedus ja asenduskurnade tõenäosus

¹ Katastritunnus 52001:005:0397

² Vabariigi Valitsuse 11.02.2016 määrus nr 19 „Silma looduskaitseala kaitse-eeskiri“

³ Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“

⁴ 03.04.2020 kiri nr 7-9/20/3830-2 ja 18.05.2020 kiri nr 7-9/20/3830-4

suurem. Lisaks eelistavad mitmed liigid pesitseda lompide läheduses ning veerohketel niitudel on ka röövlomade liikumine raskendatud, mistõttu on kahvajate poegade koorumisedukus märgadel niitudel suurem.

Silma looduskaitseala kaitsekorralduskava kohaselt on rannaniitude ohuteguriks kuivenduskraavide negatiivne mõju rannaniitudele. Leevendava meetmena nähakse ette vähendada niitudel ja nende servadel kraavide negatiivset mõju ja jätta need looduslikule arengule (kinnikasvamisele).

Küsitud kraavi alal on registreeritud kaitseala ja linnuala kaitse-eesmärgiks seatud liikide suurkoovitaja (*Numenius arquata*) elupaik, läheduses on ka II kaitsekategooria liigi mustsaba-vigle (*Limosa limosa*) ja III kaitsekategooria punajalg-tildri (*Tringa totanus*) elupaigad. Lisaks mitmete teiste III kaitsekategooria linnuliikide elupaigad. Kahvajad vajavad toitumiseks ja pesitsemiseks just niiskeid niite, kus pinnas on pehme ja ka linnupojad saavad pinnasest kätte selgrootuid.

Piirkonnas on registreeritud ka II kaitsekategooria liigi emaputke (*Angelica palustris*) levikuala. Emaputke kaitse tegvuskava kohaselt kahjustavad taimi eelkõige alade kuivendus (*suure tähtsusega ohutegur*). Liik kasvab niisketel rohumaadel ja nende alade kuivendamine tooks kaasa ebasoodsad tingimused emaputkele. Lisaks emaputkele on läheduses on ka II kaitsekategooria taimeliigi põhjatarna (*Carex mackenziei*) kasvukoht, millele kraavi puhastamise ja rajamise korral kaasnev veerežiimi muutus võib samuti ebasoodsat mõju avaldada.

Keskkonnaamet on seisukohal, et olemasoleva kraavi puhastamine (sh osaliselt uue rajamine) kuivendab rannaniitu (eriti kraavi mõjuulatuses) ja muudab sealsete liikide elupaiga neile ebasobivamaks. Kraavi rajamisel väheneb elupaigatüübi soodne seisund LKS § 3 lg 1 mõistes ning kraavi puhastamine ja rajamine ei ole kooskõlas kaitseala kaitse-eesmärgiga (kaitsta rannaniitude kooslust ja seal kaitstavaid liike).

Lähtuvalt eeltoodust on Keskkonnaamet seisukohal, et puhastada soovitud 800 m pikkune kraavilõik, mis osaliselt on olemasolev, osaliselt mitte, jääb looduslikule arengule. Rajatavalt Võnnusaare haruteelt hooldatavatele aladele ligipääsemisel tuleb arvestada, et sõltuvalt ilmastikuoludest ja aastaajast on ala hooajati liigniiske.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kadri Hänni

juhtivspetsialist

looduskasutuse osakond

Liis Sepp 54450933

liis.sepp@keskkonnaamet.ee

Rita Miller 53011496

rita.miller@keskkonnaamet.ee